

КОРОТКИЙ АНАЛІЗ СИТУАЦІЇ НА ПЛОДООВОЧЕВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

С.М.Кваша, доктор економічних наук, професор, член-кореспондент НААНУ

А.І.Суховій, аспірант НУБіП

У статті проаналізовано стан виробництва, експорту-імпорту овочів і фруктів в Україні, цінову ситуацію на плодоовочевому ринку країни.

Ключові слова: *оптовий ринок, експорт-імпорт аграрної продукції, сільськогосподарська продукція.*

В Україні є всі умови для активного розвитку галузі плодоовочівництва, оскільки ґрунтово-кліматичні умови дозволяють культивувати безліч різноманітних плодово-ягідних та овочевих культур.

В даний час, через відносно низький рівень організованості ринку плодоовочевої продукції, на внутрішньому ринку в більшості регіонів домінує імпорт, серед місцевих виробників поки немає великої кількості сильних виробників.

Основними проблемами, які стримують розвиток виробництва фруктів та овочів в Україні є:

- відсутність достатньої кількості овоче- та плодосховищ;
- відсутність розвинутої ринкової інфраструктури (в червні 2009 року прийнято закон про розвиток оптових ринків сільськогосподарської продукції в Україні).

У 2009 році обсяги виробництва в господарствах усіх категорій картоплі (19,7 млн т) збільшилися проти 2008 р. на 0,8%, овочів (8,3 млн т) – на 4,2%, що зумовлено збільшенням урожайності цих культур відповідно на 0,6% та на 4,7%.

Господарствами населення у 2009 р. вирощено 97% загального урожаю картоплі та 87% овочів.

Як показують дані, при відносно стабільних обсягах виробництва, частка експортованої продукції в Україну у 2009 році (крім фруктів) зросла, а частка імпорту скоротилася, що свідчить про підвищення рівня організованості ринку овочів, фруктів та винограду.

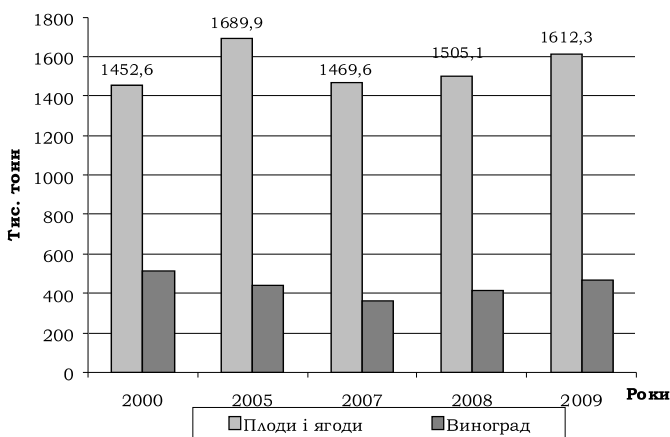

Рис.1. Динаміка виробництва плодів і ягід та винограду в Україні

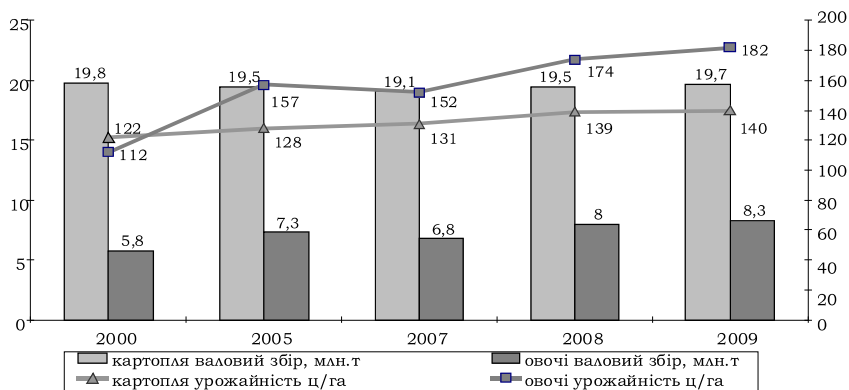

Рис.2. Динаміка виробництва і урожайності картоплі та овочів в Україні

Через завершення сезону виробництва овочевої продукції середні ціни на цю продукцію почали зростати.

Цінова ситуація. На овочеву продукцію в середньому спостерігалися такі середні рівні споживчих цін на: картоплю – 3,05 грн/кг (зростає на 31% у порівнянні з минулим роком);

- капусту – 3,52 грн/кг (більше в 2 рази, ніж у минулому році);
- моркву – 4,66 грн/кг (майже вдвічі більше, ніж в минулому році).

Таблиця

**Експорт-імпорт аграрної продукції у
2008-2009 роках, тис. тонн**

Види продукції	2008 р.		2009 р.		2009 р. у % до 2008 р.	
	Експорт	Імпорт	Експорт	Імпорт	Експорт	Імпорт
Овочі	139,7	179,6	481,9	122,5	344,9	68,2
Виноград	0,2	77,8	0,3	49,0	127,1	62,9
Фрукти	33,7	962,9	93,9	1214,5	278,9	126,1

Зменшення пропозиції основних видів овочевої продукції викликано зростанням споживання продукції на фоні зниження його виробництва приблизно на 3-4%, а також складними погодними умовами в грудні-січні.

Таким чином, зміна рівнів оптово-відпускних та роздрібних цін на овочі зумовлена підвищенням сезонного попиту при відносно низькому поточному рівні їх пропозиції.

Крім того, сильне похолодання на території України стимулювало ціни на плодоовочеву продукцію. Через низьку температуру зменшено торгівлю на відкритих продовольчих ринках, всі продажі змістилися до супермаркетів, невеликих магазинів.

За оцінками експертів ринку овочів, ціни на плодоовочеву продукцію продовжать зростати внаслідок зменшення запасів вітчизняної, порівняно недорогої продукції, при збільшенні частки імпоротної продукції. Високий рівень цін на плодоовочеву продукцію буде триматися щонайменше до травня 2010 року через велику імпорتنу складову.

Щодо цінової ситуації на ринку фруктів, то тут, не дивлячись на передноворічний ажіотаж, ціни залишаються стабільними.

Напередодні свят продаж цитрусових в Україні виріс на 50-70 відсотків. При цьому найбільш стабільний попит має насамперед якісна, і разом з тим, дорога продукція, хоча, за оцінками імпортерів, темпи продажів залишаються нижчими торішніх.

Високий рівень попиту в грудні-січні не підвищив рівнів цін на фрукти. На ринку зберігається досить жорстка конкуренція між крупними та дрібними учасниками ринку. Саме невеликі постачальники часто знижують ціни для покупців крупних партій товару, тим самим фактично регулюючи ринок і ускладнюючи роботу крупних компаній. Крім того, продавці поспішали продати якомога більше товару до кінця грудня, оскільки після свят традиційно на ринку наступив період затишшя, який продовжиться мінімум до другої половини січня.

Варто також відмітити, що, не дивлячись на велику кількість продавців, асортимент імпортних фруктів помітно скорочено у порівнянні з минулим роком не тільки на відкритих продовольчих ринках, але і на вітринах крупних супермаркетів. Головним чином, до продажу пропонуються основні види цитрусових (апельсин, лимон, мандарин і грейпфрут), банани і яблука. При цьому асортимент яблук складається переважно з продукції вітчизняного і польського виробництва. Також до 2-3 недорогих сортів скоротилися пропозиції винограду, від постачань якого багато імпортерів зовсім вирішили відмовитися в поточному сезоні через різке падіння обсягів продажів з початком кризи.

За прогнозами, цінова ситуація на ринку фруктів буде стабільною та залишатиметься на відносно високому рівні до початку надходження на ринок вітчизняної продукції.